

4.B.3. Pazemes ūdens ieguve

Kā būtiska pazemes ūdeņu ieguves slodze ir novērtēja divos no astoņiem Daugavas upju baseinam pieskaitītājiem PŪO – Q1 un Q2 (4.B.3.1. tabula). PŪO Q1 un RPŪO Q2 aplūkoti kopā, jo tie veido vienotu sateces baseinu un PŪO Q2 izdalīts atsevišķi mākslīgās ūdens papildināšanas dēļ. Abos PŪO būtisku slodzi rada ieguve no pazemes ūdeņu atradnēm (Baltezers, Baltezers I, Baltezers II, Rembergi un Zaķumuiža), kas nodrošina daļu galvaspilsētas Rīgas ūdensapgādes – pārsvarā Daugavas kreisajā krastā.

Jāatzīmē, ka PŪO A8 novērtēšanas procesā tika izdalīts sīkāk, par pamatu ņemot izdalīto riska zonu ap Rīgu¹, kur attiecīgi ūdens ieguve tika novērtēta kā būtiska. Tāpat A8 tika apvienots ar RPŪO A11 (Inčukalna sērskābā gudrona dīķi), jo abi veido vienotu sateces baseinu. Nākamajā apsaimniekošanas ciklā būtu nepieciešams izveidot riska zonai atbilstošu konceptuālo modeli un tālāk arī hidroģeoloģisko modeli ar aktuālākajiem ūdens ieguves datiem, lai varētu pilnvērtīgi apsaimniekot šo zonu, kurā vienlaikus dominē ļoti daudzas un dažādas slodzes – vēsturiskās ieguves izmainītie līmeņi, šī brīža ieguves ietekme, intensīvs punktveida piesārņojums, sāļo ūdeņu intrūzijas caur upes gultni un lūzuma zonās.

4.B.3.1. tabula. Ūdens ieguves slodžu būtiskuma novērtējums Daugavas UBA pazemes ūdensobjektos

PŪO kods	PŪO Platības daļa (%), ar ūdens ieguves apjomu (m ³ /d)				Īpatnējais ieguves rādītājs	Pazemes ūdeņu ieguves radītās slodzes būtiskuma novērtējums PŪO līmenī
	nav konstatēta	<100	100-1000	> 1000		
Q1+Q2	24	25	24	27	130,41	būtiska
D7	24	61	14	1	0.79	nav būtiska
D8	10	72	16	1	1.08	nav būtiska
D9	4	93	3	0	0.65	nav būtiska
D10	30	59	14	1	1.18	nav būtiska
A7	19	66	13	2	2.41	nav būtiska
A8	63	21	13	2	1.05	nav būtiska
Kritērija robežvērtība	-	-	20	20	1.43	-

*ar treknrakstu iezīmēta pārsniegtā kritērija robežvērtība

Daugavas upju baseinu apgabalā laika posmā no 2015. gada līdz 2019. gadam kopējais iegūtais pazemes ūdeņu apjoms vidēji gadā ir 138 tūkst. m³/d (4.B.3.2. tabula). Baseinu apgabalā visplašāk tiek

¹ Pazemes riska ūdensobjektu izdalīšana, raksturojums un stāvokļa novērtējums nākamo upju baseinu apsaimniekošanas plānošanu sagatavošanai (Iepirkuma līguma Nr. IL/19/2019 ietvaros). 4.nodevums. Noslēguma pārskats. VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", 2019. Pieejams: <https://bit.ly/2NH6Fi1>

izmantots Arukilas-Amatas ūdens nesējslāņu komplekss ar kopējo ūdens ieguvi vidēji gadā 75 tūkst. m³/d. Kvartāra ūdens nesējslāņu komplekss galvenokārt nodrošina Rīgas centralizēto ūdensapgādi, ar kopējo ieguvi vidēji gadā 42 tūkst. m³/d (atradnēs iegūst 99%). Pļaviņu-Amulas ūdens nesējslāņu komplekss ūdens ieguvei izmanto 15% no kopējās ūdens ieguves Daugavas upju baseinu apgabalā. Individuālajos pazemes ūdeņu ieguves urbumos ūdens ieguve nepārsniedz vidēji 489 m³/d.

Daugavas upju baseinu apgabalā pazemes ūdeņu ieguves slodzes ir izkliedētas nevienmērīgi. Vislielākā ūdens ieguves slodze raksturīga Rīgai un teritorijai ap Rīgu (PŪO A8). Galveno ūdens ieguves slodzi rada ūdens ieguve pazemes ūdeņu atradnēs, kas atrodas ap lielākajām pilsētām – Rīgu, Daugavpili, Rēzekni, Jēkabpili, Preiļiem, Pļaviņām, Cēsīm un Valmieru, tādejādi nodrošinot iedzīvotājus ar centralizēto ūdensapgādi.

Viens no būtiskākajiem ūdens patērētājiem Daugavas UBA ir SIA "Rīgas ūdens", ar pazemes ūdeņu atradnēm Baltezers, Baltezers I un Baltezers II (vidēji gadā iegūstot 28 tūkst. m³/d no kvartāra pazemes ūdeņu nesējslāņa), Remberģi (vidēji gadā iegūstot 4 tūkst. m³/d no kvartāra pazemes ūdeņu nesējslāņa) un Zaķumuiža (vidēji gadā iegūstot 9 tūkst. m³/d no kvartāra pazemes ūdeņu nesējslāņa un 12 tūkst. m³/d no Arukilas-Amatas ūdens nesējslāņu kompleksa), kas nodrošina Rīgas pilsētas centralizēto ūdensapgādi. Tāpat pie nozīmīgiem ūdens patērētājiem ir pieskaitāmi arī AS "Valmieras stikla šķiedra" (atradne "Gaides"), Cēsu pilsētas SIA "Vinda" (atradne "Gaujaslīči (jaunais iecirknis)", SIA "Valmieras ūdens" (atradne "Grīšļi") un SIA "Saltavots" (atradne "Paceplīši"), kuros vidējais ūdens ieguves apjoms gadā svārstās no 1.5 tūkst m³/d līdz 2.8 tūkst. m³/d.

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas periodiem Daugavas upju baseina apgabalā laika periodā no 2015. gada līdz 2019. gadam vairumā PŪO ir novērota pazemes ūdeņu ieguves apjoma samazināšanās. Izņēmums ir PŪO D7, D10 un A8, kur ieguve ir samērā stabila.

4.B.3.2. tabula. **Kopējais iegūtais pazemes ūdeņu apjoms vidēji gadā Daugavas UBA laika posmā no 2015. gada līdz 2019. gadam**

Ūdens nesējslāņu komplekss	PŪO	Atradņu/urbumu skaits	Kopējā ūdens ieguve vidēji gadā, m ³ /d			Ūdens patērētāji ar ūdens ieguvi virs 1000 m ³ /d (atradnes nosaukums)
			Atradnēs	Urbumos	Kopā	
Kvartāra	Q1+Q2	9/3	42 071	10	42 081	SIA "Rīgas ūdens" (Baltezers, Baltezers I, Baltezers II, Remberģi un Zaķumuiža)
Pļaviņu-Amulas	D7	5/71	1 452	1 521	2 973	SIA "Pļaviņu DM" (Pļaviņu DM)
	D8	9/243	5 927	4 172	10 099	SIA "Rēzeknes ūdens" (Rēzekne)
	D9	5/94	882	1 317	2 199	
	D10	5/64	3 807	1 140	4 947	SIA "Jēkabpils ūdens" (Krustpils)
Arukilas-Amatas	A7	22/212	16 714	3 745	20 459	AS "Preiļu siers" (Preiļu siers); SIA "Daugavpils ūdens" (Vingri, Ziemeļi)

Ūdens nesējslāņu komplekss	PŪO	Atradņu/urbumu skaits	Kopējā ūdens ieguve vidēji gadā, m ³ /d			Ūdens patērētāji ar ūdens ieguvi virs 1000 m ³ /d (atradnes nosaukums)
			Atradnēs	Urbumos	Kopā	
	A8	96/409	47 402	7 607	55 009	Pašvaldības SIA "Valgums-S" (Ķesterciems); AS "Mārupes komunālie pakalpojumi" (Mārupes vidusskola); PA "Ogres namsaimnieks" (Ogre (Zilie kalni-1)); AS "Rīgas piena kombināts" (Rīgas piena kombināts); SIA "Rīgas ūdens" (Zaķumuiža); AS "Valmieras stikla šķiedra" (Gaides); Cēsu pilsētas SIA "Vinda" (Gaujaslīči un Gaujaslīči (jaunais iecirknis)); SIA "Valmieras ūdens" (Grīši); SIA "Saltavots" (Paceplīši)
		KOPĀ:	118 255	19 512	137 767	